

ÎN CASA THALIEI

De cînd nu se mai poartă vocile pe scenă și locul lor a fost luat de bale-rini și gimnaști care știu să stea în cot cu grație, cum spune poetul, problema histrionului s-a ascuțit. Nu mai ține să te bazezi numai pe o memorie fenomenală și s-o faci pe domnul numai pe scindura luminată cînd acasă ești tată, cumătră sau tușăr. E la modă actorul cu carte, în particular poet sau autor de alizune, adică molipsit de ceea ce ești constrîns să spui pe gură în fața reflectorului.

Suveranii dramei și-ai comediei, cum îi numea Arghezi, adăugînd la decalogul obligațiilor și pe aceea supremă de a fi numeros prin profesie ca un hotel țîn să ne amintească din cînd în cînd că trebuie să respectați. Într-un stat în care Hamlet este invitat în Parlament și stă la masă cu diplomații nu mai poate fi vorba de ușurință în tratarea la persoană. A trecut vreau să zic vremea cînd vreun găgăuță genial după ce termina recitativul se înfunda în crișme să-și bea gestul, ținuta și restul. Conteții cu manșetele brodate știu să stea în dreapta cu aceeași nobilă statură ca în fața fosei. Au dispărut complexe și zicerile cu sărut-mîna. Regimul comunist a ridicat pe artist la rangul de nobil și țîne să se știe că aristocrația sa are ca bază meritul, nu averea și numele cu rezonanțe. Numai că asta reclamă și obligații inverse. Cred că Institutul, ținerea halebatdei și știința de citate nu sînt suficiente. Nu o să cer acum întoarcerea la căruța cu paiețe și dormitul în șanț pe o rîină, nu o să cer circ cu pînză ciuruită deasupra numai ca să ne mai amintim de așa-zisele vremuri bune cînd cabotinel trebuia să fie bătut cu ouă clocite și aplaudat cu mînuși. Dar parcă puțin candoare mai e necesară, parcă puțină dăruire mai încape acolo unde egoismul feroce, mîndria nesăbuită și celelalte vicii de meserie ridică castele dez-lănțuite.

Citesc declarațiile unuia mai puber care spune sus și tare că e multumit de sine cît se poate, că nu mai are de învățat nimic și privește de sus la înaintași. Stau și mă minunez de unde a ieșit narcisismul ăsta devenit calitate esențială și la literat și la muzicianul producător de zgomote, precum și la geambașii de cai verzi pe pereți, numiți scenografi fără modestie. Să se fi ivit o generație spontanee ce va fi știind încă din pîntecele matern cum se dă cu cuțitul de sub perdea și se înjunghie regii cît ai clipi? Să fi desprins vărsătorul de lacrimi încă de la țîța mamei poanta și pîrueta, să știe el ce-i aceea o interpretare fără să se mai uite în curți vecine? Mira-m-aș!

E vorba mai degrabă de o făloșenie găunoasă cu sunet de tinichea. Prea s-au pierdut regulile jocului, prea nu e control la intrarea în culise. Pe la atenee și pe la cluburi cu rom se decretează în seri bahice câte un geniu din așa fără pudoare, cu ideea că scoaterea crucii cuvîntului din texte aci se poate face oricum, și, nenorociții, o cred. Știu un actor superb, amant de muze, trăind cu modestie în mijlocul nostru și refuzînd tainul de aplauze și toată coroana funebă a gloriei care poartă în ea și liliac negru. Acela știe ce-i **suspensia religioasă din gîndire**, cum tot poetul zicea, și vede în meserie un sacerdoțiu, nu un prilej de binățe cu buzele la locuri rușinoase, acela iubește într-adevăr scena cu toate cadavrele ei de carton, de idei mușegăite și date la renovare, cu scînteia și magia ei și nu se produce, ca să folosesc un cuvînt compromis, decît atunci cînd simte că în stal hidra cu o mie de capete îl înțelege și-l adoră. El, Actorul, cu majusculă, nu face adică concesii, nimănui și nici sieși chiar cînd e ostenit și îi vine să se culce. El, acest Boita, pentru că de el este vorba știe regula accentului și nu confundă unda circumflexă cu agresivitatea lui **a dur**. Jocul său este un poem, nu o tragere la fit și către acest exemplu îl îndemn eu pe tînărul ieșit din Conservator, nu spre suficiența lui Dan Nuțu (o fi talentat, n-o fi, nu știm) care crede că dacă te tunzi beatles ai obligator și geniu.

E vremea să mai spălăm boarfele astea puturoase ale orgoliului și să punem ordine în repertoriul intim. Ajung declarațiile și mărturiile de cafeana, sforăiala tragică despre propria ființă, terminate cu toatele în crematoriul rătării. Parcă s-ar cuveni să mai citim cîte ceva, să mai mergem pe la concerte și să ne mai zgîim la cîte un tablou. Mi s-a urît Ide proști, de gură-cască și de cascadori. Inteligența actorului vine și din ce-a fost pe sub banca profesiei sale, pentru că cultura e un fenomen de suprastructură, o drojdie sibilină dedicată zeilor. A crede că mușchii, un profil avantajos — și un costum care cade bine înlocuiesc orice, e o erezie.

În lume se poartă actorul subțire, nu scamatorul de substantive. E vremea ca fonfăitul prețios al teatrului fistic sau jumulitorul de replică să fie scos la pensie. În definitiv în Academia teatrului se refuză repetenții, ca pretutindenii, și nu vedem de ce am cere rabat pentru profesionistul de duzină și muierea cu proptele. O reexaminare fidelă a cerințelor elementare nu ar strica. S-ar mai rări rîndurile, aș intra mai cu încredere în casa Thaliei, că prea s-a descusut pe la uși.

Spectacol în vechiul Pompei

